

MIQUEL CURA MORERA (1946-2002)

El dia 19 de març de 2002, moria a Barcelona el Dr. Miquel Cura, membre corresponent de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, i secretari científic de l'Institut de Prehistòria, Protohistòria i Arqueologia d'aquesta darrera institució.

El seu traspàs no solament ha deixat un buit a nivell personal entre aquells que el coneguèrem, tractàrem, fórem els seus col·legues i amics, sinó també a nivell científic car la destacada tasca que com a investigador en el camp de l'arqueologia prehistòrica i protohistòrica catalanes, d'altra banda reconeguda internacionalment, desenvolupà de manera incansable s'ha truncat en un moment de plena maduresa científica.

Treballador enèrgic, ciutadà compromès amb la realitat política del seu país, sempre amic i company fidel, en Miquel Cura no dubtà mai a ajudar els que a ell acudiren, i molt especialment als joves investigadors als quals, en tot moment, tractà amb amabilitat i deferència. La seva gran capacitat intel·lectual i el seu esperit inquiet i inconformista, latent sempre en les seves paraules i accions, ens serví a molts de reactiu i d'al·licient, de punt d'ancoratge de conviccions amb les quals afrontar la difícil quotidianitat de la vida acadèmica i la recerca.

Malgrat haver-se diplomad en magisteri per l'Escola Normal de Barcelona (1970), la seva veritable formació acadèmica en arqueologia i prehistòria es desenvolupà paral·lelament, en una primera fase, a la Universitat de Barcelona sota el magisteri del Prof. J. Maluquer de Motes, de qui sempre es considerà deixeble, i amb el qual, al llarg dels anys, l'uní una gran amistat. Com a conseqüència d'aquesta dinàmica formativa cal considerar la seva integració, en qualitat d'investigador, en el desaparegut Institut d'Arqueologia i Prehistòria de la Universitat de Barcelona (1971-1974), així com l'inici dels seus treballs arqueològics, circumscrits gairebé de manera exclusiva al camp de la prehistòria, i més concretament orientats vers les problemàtiques del megalitisme i del bronze final: respecte del primer conjunt temàtic és obligat fer menció de les excavacions dels sepulcres megalítics de la Serra de Roda (1968), de la Vall de Cabó (1970), de la galeria coberta de la Torre dels Moros de Llanera (Torà, Segarra) (1974), o dels també sepulcres megalítics de la Cerdanya (1974) i del Montsec (1975), mentre que en relació al bronze final l'excavació de l'hàbitat de Merlès (Sta. Maria de Merlès, Berguedà) (1973) fou l'actuació més notable. Així mateix, fruit d'aquesta activitat de recerca caldria destacar en qualitat d'aportacions científiques determinants la periodització seqüencial del megalitisme català a partir del neolític, la identificació i caracterització de la fàcies ceràmica de Merlès corresponent al bronze final, o la impulsió i organització dels Col·loquis Internacionals d'Arqueologia de Puigcerdà com a fòrum de diàleg i debat de l'arqueologia en el marc dels Pirineus, la coordinació dels quals mantingué entre els anys 1974 i 1993.

Altrament, el començ del seu interès per la protohistòria data també d'aquest període quan assumeix la direcció, per delegació del Prof. E. Ripoll, de les excavacions de l'*oppidum* ibèric del Cogulló (Sallent, Bages) en 1968, continuant-ne al capdavant dos anys més. Entre les aportacions més celebrades dins el camp de la protohistòria cal fer esment de diversos estudis sobre diferents qüestions relatives al món ibèric de la Catalunya central, com ara el procés d'iberització o les relacions comercials amb els pobles mediterranis, però especialment destaca el seu treball sobre les ceràmiques grises estampillades ja que fou pioner en el seu estudi, oferint-ne una primera sistematització cronotipològica i decorativa, i analitzant-ne llur difusió en conjunt.

En 1981 completa definitivament el seu cicle formatiu de la mà del Prof. E. Ripoll, llicenciant-se en Filosofia i Lletres (secció Història) per la Universitat Autònoma de Barcelona.

Tanmateix, per raons d'índole política hagué d'abandonar el país en 1980, la qual cosa truncà les seves possibilitats d'accedir a una carrera acadèmica, i marcà, en conseqüència, la seva trajectòria com a investigador. A pesar de l'exili francès (1981-1986), la seva activitat científica no minvà en intensitat malgrat la limités quasi exclusivament als estudis sobre el neolític i el calcolític. Cal situar en aquest moment la col·laboració amb la UMR 27 del CNRS-Université de Rennes (1984-1986), l'adscripció al Centre de Recerques d'Estudis Catalans

(CREC) de la Université de Perpignan (1984-1987), la col·laboració en l'exposició *Les mégalithes dans le monde* (1985), la participació en diverses excavacions de sepulcres megalítics de la Bretanya, de la Normandia i de la Cerdanya francesa, o l'obtenció del *Diplôme d'Études Aprofondies* (DEA) per la Université de Perpignan (1985) amb un treball sobre el vas campaniforme en l'àmbit dels Països Catalans.

La seva tornada de França significà el retrobament amb la recerca protohistòrica. A partir de 1987, i fins 1994, el Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya li confia les intervencions a l'*oppidum* ibèric del Molí d'Espígol (Tornabous, Urgell), on ja havia treballat anteriorment sota la direcció del Prof. Maluquer de Motes (1971). Tot i les limitacions administratives a què hagué de fer front, ja que els treballs únicament consideraven intervencions d'adequació, de preservació i esporàdicament d'excavació parcial de les restes, va saber fer de la necessitat virtut i transformà la seva activitat en una ingent tasca de recerca destinada a l'ordenació i actualització de les dades procedents de les campanyes d'excavació de Mn. A. Llorens i del Prof. Maluquer de Motes, a les quals afegí les generades per les seves pròpies intervencions. Aquests treballs es materialitzaren en diverses publicacions en revistes especialitzades i reunions científiques, però fonamentalment li serviren per a la realització de la tesi amb què obtingué el grau de doctor per la Universitat de Barcelona (1996), titulada «El jaciment del Molí d'Espígol (Tornabous, Urgell): el desenvolupament de les societats pre-romanes a la Catalunya interior». Dissortadament, i malgrat tractar-se d'una obra bàsica per a la comprensió del món ibèric en la Catalunya occidental, aquest treball roman encara inèdit.

Designat acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi en 1995, i de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona en 1996, fou en el marc de l'Institut de Prehistòria, Protohistòria i Arqueologia d'aquesta darrera institució des d'on desenvolupà la seva activitat investigadora a partir del doctorat, la qual dedicà predominantment a la revisió de la vaixel·la àtica de vernís negre de la necròpoli ibèrica de El Cigarralejo (Mula, Múrcia), estudi que no arribà a finalitzar. També en aquest moment inicia una breu col·laboració com a docent universitari en la Universitat Jaume I de Castelló amb la impartició de diversos cursos de doctorat durant els anys acadèmics 1996-1997 i 1997-1998. En 1998 obté una plaça de tècnic arqueòleg al servei d'Investigacions Arqueològiques de la Diputació de Castelló, la qual cosa suposà el començament d'una nova etapa a nivell tant personal com laboral al País Valencià, i que emprengué amb renovades energies i esperances. Tanmateix, la nova feina i les noves obligacions el portaren a reorientar la seva línia de recerca malgrat no abandonés ja la problemàtica protohistòrica, com molt bé demostren les seves excavacions en els jaciments ibèrics de Torre del Prospinal (Pina, Alt Palància) (1999-2001) i Los Cabañiles (Sucaina, Alt Millars) (2000-2001). Per desgràcia, la seva mort prematura li ha impedit concloure aquests nous projectes.

NECROLÒGIQUES

Amb la desaparició d'en Miquel Cura, l'arqueologia prehistòrica i protohistòrica del nostre país perd un dels seus protagonistes emblemàtics. Però sobretot, la seva partença ens ha privat de la companyia d'un amic que trobem a faltar i no oblidem.

JORDI PRINCIPAL